

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР**

*Присвячується 85-річчю
Українського державного
університету залізничного
транспорту*

**ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ ЗА
ВІДПОВІДНИМИ РІВНЯМИ
ТА СТУПЕНЯМИ**

**ТЕЗИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
КАФЕДР УНІВЕРСИТЕТУ**

(2-3 грудня 2015 року)

Харків 2015

Редакційна колегія

Шумик Д.В. (відп. редактор), Руденко Г.І.,
Калабухін Ю.Є., Колісник К.Е.,
Мкртичян Д.І., Прогонний О.М.,
Скорик О.О., Устенко О.В.,
Захарченко В.В., Костенніков О.М.

ТЕЗИ ОБ'ЄДНАНІ ПО СЕКЦІЯХ

СЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ЦЕНТРУ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ	3
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ	41
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ АВТОМАТИКИ, ТЕЛЕМЕХАНІКИ ТА ЗВ'ЯЗКУ	75
СЕКЦІЯ БУДІВЕЛЬНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	89
СЕКЦІЯ МЕХАНІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	103
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	113
СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	125
СЕКЦІЯ ІНСТИТУТУ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ	133

ТЕХНІКА ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ НА ЛЕКЦІЇ

У доповіді передбачається обґрунтувати такі положення:

1. Володіння викладачем технікою зворотного зв'язку суттєво підвищує ефективність лекційного заняття. Під зворотним зв'язком розуміється фіксація сигналів реагування студентів на навчальну інформацію та спосіб її викладення, визначення їх причин і відповідно до них коригування дії лектора.

2. Особливість механізму зворотного зв'язку полягає в тому, що слухачі спонтанно, без будь-яких зусиль траншують інформацію про свою реакцію на дії викладача, а останній повинен свідомо визначати причини появи певних сигналів зворотного зв'язку, відбирати й застосовувати оптимальні прийоми впливу на аудиторію.

3. Під час лекції виникає зворотний зв'язок щонайменше трьох видів:

- **комунікативно-операційний** (реакція студентів на навчальну інформацію): рівень уваги слухачів, ступінь їхньої зацікавленості, рівень шумового фону в аудиторії, ведення записів та ін.;

- **кінетичний** (рухи слухачів): спрямованість поглядів, вирази облич, жвавість жестикуляції, пози студентів і їх зміни тощо. У лекційному, переважно монологічному, спілкуванні цей вид зворотного зв'язку є найінформативнішим;

- **вербальний** (мовленнєві дії студентів): розмови, репліки, уточнення, прохання, висловлювання суджень, запитання лектору, відповіді на запитання викладача та ін.

4. Важливою передумовою ефективного зворотного зв'язку є створення позитивної атмосфери лекційного спілкування (вияв доброзичливості, поваги до слухачів і їх думок; звертання; запитання, що уточнюють; поради щодо способів запису, запам'ятовування, опрацювання, застосування матеріалу лекції).

5. Цілеспрямована безпосередня організація та активізація зворотного зв'язку у процесі викладу навчального матеріалу здійснюється комплексом прийомів:

- відчуття аудиторії, урахування її емоційного настрою, ставлення до навчального курсу, теми, питання та викладача (вступ, який забезпечує увагу та зацікавленість студентів; апеляція до пізнавальних, практичних, професійних інтересів слухачів; привертання підвищеної уваги до певних аспектів навчальної інформації);

- прогнозування можливих запитань, реплік та інших дій студентів;

- спостереження за реакцією слухачів і внесення відповідних змін у процес лекційного заняття (зміна швидкості та гучності мовлення, паузи, гумор, жарт, нейтралізація «криз уваги», влучна реакція на перешкоди, що виникають, та ін.);

➤ постановка риторичних, апелятивних, альтернативних запитань; застосування проблемного викладу матеріалу, методу «провокацій»; діалог зі слухачами, міркування вголос, навмисна помилка, висвітлення дискусійних аспектів; запрошення висловити власну думку, заперечити; пропозиція ставити запитання викладачу, заохочення таких запитань тощо.

Коригуючи свою діяльність за зворотним зв'язком, лектору слід орієнтуватися в основному на усереднену реакцію аудиторії, але з урахуванням реагування окремих студентів. Засоби впливу повинні бути адекватними діям аудиторії.

О.О. Кушнір

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА ВИЩОГО ТЕХНІЧНОГО ЗАКЛАДУ

Викладання мовних дисциплін у вищих технічних навчальних закладах є дуже важливим, оскільки саме під час такого навчання формуються основи майбутнього фахового лексичного запасу. Інститут має ознайомити студентів не тільки з особливостями майбутньої професії, а також з її мовленнєвим забезпеченням. Цьому сприяє читання спеціальної літератури, слухання лекцій, підготовка до занять. Студенти часто не сприймають мову очевидною частиною професії. Проте у студентів-нефілологів мають вироблятися певні професійні якості, у тому числі й лінгвістична підготовка, що передбачає вільне володіння українським фаховим мовленням. Специфіка даного стилю спілкування визначається насамперед великою кількістю термінів. Термінологічна лексика має велике значення для науково-виробничої комунікації, сприяючи її інтелектуалізації, полегшує процес засвоєння знань та реалізації їх у майбутній фаховій діяльності, поглиблює як фахові знання студентів, так і творчі, що дозволяють активніше використовувати термінологічну лексику відповідно до виробничої ситуації.

Найефективнішими є такі види вправ:

- дати усно тлумачення фахових термінів українською мовою;
- дібрати терміни до запропонованих визначень;
- скласти термінологічний словник до тексту з фахового підручника, пояснивши терміни;
- переказати матеріал попередньої лекції, звертаючи увагу на вимову та вживання фахової термінології;
- перекласти стійкі термінологічні сполуки, що не мають точних українських відповідників та ін.

Застосування таких видів роботи допоможе студентам уникати «сліпого» калькування під час професійного мовлення, орієнтує на вживання нормативних форм термінолексем та фахових фразеологічних